

KESKKONNAAMET

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Teie 22.07.2026 nr 13-3/2562-1
info@mkm.ee

Meie 21.08.2026 nr 6-5/26/13709-2

**Ettepanekud tuumaelektrijaama riigi
eriplaneeringu asukoha eelvaliku
lähteseisukohtade ja keskkonnamõju
strateegilise hindamise programmi kohta**

Esitasite Keskkonnaametile planeerimisseaduse § 31¹ alusel ettepanekute esitamiseks 600 MW elektrilise võimsusega tuumaelektrijaama ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu (REP) asukoha eelvaliku etapi esialgsed lähteseisukohad, mõjude hindamise programmi (edaspidi LS ja programm) ning uuringute lähteülesanded.

Tutvunud esitatud materjalidega, esitame järgmised ettepanekud:

- 1) LS ja programmi ptk-s 2 on kirjutatud: „Detailse lahenduse koostamisel viiakse KSH läbi keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) täpsusastmes (järgitakse KMH sisunõudeid).“ See ei ole korrektne. Kuna REP-i detailse lahenduse koostamisel tehakse keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), siis seejuures tuleb tulenevalt planeerimisseaduse § 2 lg-st 3 järgida keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (KeHJS) sätestatud KSH sisunõudeid (KSH aruande sisunõuded on sätestatud KeHJS §-s 40). Lisaks saab vajaduse korral arvestada ka keskkonnamõju hindamise (KMH) sisunõuetega, kuid kuna antud juhul ei ole tegemist KMH-ga, ei saa lähtuda üksnes KMH sisunõuetest.
- 2) LS ja programmi ptk-s 2 (lk 10) on kirjutatud: „määratletud kandidaataladele koostatakse esialgsed mõjuhindangud, mille tulemusel selguvad alade eelistused igas mõju hindamise valdkonnas;“

Palume täpsustada/korrigeerida LS ja programmi sõnastust seoses mõistega „esialgsed mõjuhindangud“. LS ja programmis kirjeldatakse, milliseid mõjusid on kavas REP-i asukoha eelvaliku etapis hinnata, sealhulgas millises täpsusastmes ja millisel viisil. Seega tuleb REP-i asukoha eelvaliku etapis mõjusid hinnata LS-is ja programmis kirjeldatud mahus.

- 3) LS ja programmi ulatuses tuleks kasutada IAEA (International Atomic Energy Agency) nimetuse üht eestikeelset vastet – kas Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur (eelistatav) või Rahvusvaheline Aatomienergia Agentuur – aga mitte mõlemat läbisegi. Lk 102 on kasutatud ka nimetust Rahvusvaheline Tuumaenergiaagentuur. LS ja programm tuleks alates peatükist „Kasutatud lühendid“ üle vaadata ja vastavalt parandada.

- 4) LS ja programmi alaptk-s 3.2 (lk 12) on kirjutatud: „Reaktorihoone (*reactor building, RB*) on tugevdatud kaitsehoone, mis sisaldab reaktori surveanumat, kaitseb reaktorit ja olulisi ohutussüsteeme väliste ohtude eest ning kaitseb keskkonda seespool tekkinud kiirguse eest.“

Keskkonnaamet märgib, et „kaitseb keskkonda seespool tekkinud kiirguse eest“ on ebatäpne ja mõneti eksitav väljend. Kuigi ka gamma- ja neutronkiirguse varjestusvõime on hoonel teataval määral olemas, on reaktorihoone olulisem ohutusfunktsioon vähendada radioaktiivse aine pääsu ümbritsevasse keskkonda juhul, kui hoone sees peaks toimuma radioaktiivse aine leke.

Keskkonnaamet teeb ettepaneku sõnastada lause lõpp ümber kujule: „ning kaitseb täiendavalt keskkonda radioaktiivse aine lekke korral hoone sees.“ Vt ka IAEA SSG-53 Design of the Reactor Containment and Associated Systems for Nuclear Power Plants, 2019¹.

- 5) LS ja programmi alaptk-s 3.2 (lk 12) on kirjutatud: „Turbiinihoone (*turbine building, TB*) sisaldab auruturbiini generaatorit, ooterežiimi diisलगeneraatoreid, peakondensaatorit, kondensaadi- ja toiteveesüsteeme, kondensaadi puhastussüsteemi, turbiini generaatori tugisüsteeme, sildkraanat ja heitgaasisüsteemi osi.“

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et „auruturbiini generaator“ ei ole korrektne termin. Tegemist on turbiinist ja generaatorist koosneva süsteemiga, milles turbiini ülesanne on muundada reaktori poolt kuumutatud suure rõhu all oleva kõrgetemperatuurilise auru energia turbiini rootori pöörlemise mehaaniliseks energiaks ja turbiiniga ühendatud generaatori ülesanne on muundada viimane omakorda elektrienergiaks.

Keskkonnaamet teeb ettepaneku sõnastada lause ümber kujule: „Turbiinihoone (*turbine building, TB*) sisaldab auruturbiini ja sellega ühendatud generaatorit, turbiini läbinud auru peakondensaatorit, kondensaadi- ja toiteveesüsteeme, kondensaadi puhastussüsteemi, turbiini ja generaatori tugisüsteeme ja heitgaasisüsteemi osi.“

- 6) LS ja programmi joonisel 3 (lk 13) on esitatud BWRX-300 energiaploki plaan. Jääb ebaselgeks, kus paikneb radioaktiivsete jäätmete hoone. Jooniselt jääb mulje, justkui paikneksid turbiinihoone ja reaktorihoone radioaktiivsete jäätmete hoone sees, mis ei vasta lk 12-14 toodud kirjeldusele. Plaanil ei ole näidatud madala ja keskmise aktiivsusega radioaktiivsete jäätmete vahelhoidlate ala.
- 7) LS ja programmi alaptk-de 4.1, 4.1.1, 4.1.2 ja 4.1.4 pealkirjad tuleks ümber sõnastada. Sõnastus „tuumaelektrijaama kriteeriumid“ on ebatäpne. Tegemist on tuumajaama asukoha (eel)valiku kriteeriumitega. Alaptk-i 4.2 pealkirjas võiks sõnastuse „taristu kriteeriumid“ asendada sõnastusega „taristuga seotud kriteeriumid“.
- 8) LS ja programmi alaptk-s 4.3 (lk 27) tuuakse välja, et lõplik eelistus, millistele kandidaatladele koostatakse eskiisprojektid, tehakse kvalitatiivse eksperthinnangu alusel.

Palume see üle vaadata, kuna LS ja programmi alaptk-s 4.3 (lk 26) on ühtlasi kirjas, et kõikide kriteeriumide, nii kvantitatiivsete kui ka kvalitatiivsete kriteeriumide piires kujuneb nende mõjude hindamisel eelistus kandidaatlade osas.

¹ Kättesaadav: [Design of the Reactor Containment and Associated Systems for Nuclear Power Plants](#)

Keskkonnaameti hinnangul oleks kvalitatiivsete kriteeriumide kõrval vajalik käsitleda ka kvantitatiivselt eri valikukriteeriumite olulisust. LS-ist ja programmist peab selgelt välja tulema, milliste kriteeriumide puhul kasutatakse kvantitatiivseid ja milliste puhul kvalitatiivseid meetodeid (sh valdkonnaeksperdi hinnangut) ning milliste aspektidega erinevate kriteeriumide puhul arvestatakse, et oleks arusaadav, kuidas kujuneb alternatiivide eelistus. Palume LS ja programm ning võrdluskriteeriumide tabel (sh tabelis esitatud meetoodika osa) üle vaadata.

Ühtlasi märgime, et tuumaohutusega seotud kriteeriumitel peab olema üks suuremaid osakaale.

- 9) LS ja programmi ptk-s 5 on esitatud eeldatavalt mõjutatava inim- ja looduskeskkonna kirjeldus ning eeldatavalt kaasnev oluline ja asjakohane mõju. Palume selguse huvides LS ja programmis kõigi käsitletud mõjude juures selgelt välja tuua, kas neid hakatakse REPi asukoha eelvaliku etapis hindama või mitte ning millist hindamismetoodikat kasutatakse. Osade alapeatükkide ning teemade ja mõjude puhul on see esitatud, kuid kohati mitte (osadel juhtudel on tegemist keskkonnaseisundi kirjeldusega).
- 10) REPi planeeringuala kattub paljude kehtivate ja taotletavate mäeeraldistega, samuti mitmete kehtivate üldgeoloogiliste ja geoloogiliste uuringulubade aladega. Planeerimisel tuleb nendega kindlasti arvestada ja analüüsida, kui valida tuumaelektrijaama asukoht. Asjakohasel juhul kaasata REP-i koostamise protsessi ka kaevandajad.
- 11) Teeme ettepaneku täiendada LS ja programmi alaptk-i 5.4.3 ning hinnata võimalikel tuumaelektrijaama (TEJ) aladel Kambriumi-Vendi Gdovi põhjaveekihi ja Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekihi põhjaveearusid. Nagu on ka lk 64 kirjas, on mõlemad põhjaveekihi kasutusel piirkonna suuremate asulate ühisveevärkides. Kuigi praegu ei ole teada TEJ enda veetarvet, tuleb juba praeguses etapis arvestada kavandatava tegevusega kaasnevat põhjaveevõttu ning ühisveevärgide tarbeks kinnitatud põhjaveearusid. Lääne-Viru maakonnas ja Ida-Viru maakonnas kehtestatud põhjaveearud on leitavad Kliimaministeeriumi veebilehelt². Veeseaduse (VeeS) § 204 lg 1 sätestab, et põhjaveearu tuleb hinnata juhul, kui põhjaveehaarde või kehtestatud põhjaveearuga ala veevõtt ühest põhjaveekihist on suurem kui 500 m³ ööpäevas. Põhjaveearu võib hinnata ka juhul, kui põhjaveehaarde veevõtt ühest põhjaveekihist on väiksem kui 500 m³ ööpäevas ja selline veevõtt põhjustab või võib põhjustada põhjaveekihi vee liigvähendamist (VeeS § 204 lg 2).
- 12) LS ja programmi alaptk-s 5.4.1 (lk 62) on kirjas, et Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleks on REP-i piirkonnas määratud Ordoviitsiumi-Kambriumi Virumaa põhjaveekogumi Ida-Eesti vesikonnas koosseisu, mille keemiline ja koguseline seisund on hea, kuid ohustatud. Oht tuleneb riskist, et veevõtu intensiivistumisel suureneb veekompleksi toitumine kaevandamispiirkondades levivast halva veekvaliteediga Ordoviitsiumi põhjaveekompleksist. Ordoviitsiumi-Kambriumi vett kasutatakse piirkonnas laialdaselt üksikelanute veevarustuses ning kompleks on laialdaselt kasutuses ka väiksemate asulate ühisveevärgis. Seetõttu palume kaaluda ning põhjendada, kas on vajadust hinnata Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekihi põhjaveearu, sõltuvalt sellest, kas kavandatava tegevuse käigus võetakse/juhitakse ümber Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekihi vett või tegevusega mõjutatakse põhjaveekihi koguselist seisundit.
- 13) Ehituse ajal on vajadus pumbata süvendist põhjavett välja. LS ja programmi alaptk-s 5.4.3 (lk 65) on toodud, et hinnangu käigus arvutatakse põhjavee ehitussüvendist väljajuhtimisel tekkiva põhjaveetaseme alanduslehtri sügavus ja ulatus erinevatesse

² [Kehtestatud põhjaveearud | Kliimaministeerium](#)

põhjaveekompleksidesse. Pinnakattes ning ülemistes põhjaveekihtides (sh Ordoviitsiumi põhjaveekihi) olevat vett kasutatakse peamiselt üksikmajapidamiste salv- ja puurkaevudes (lk-d 60 ja 61). Seetõttu teeme ettepaneku hinnata ka ümberjuhitavast põhjaveest mõjutatavate põhjaveekihtide põhjaveevarusid. Põhjaveevaru hindamise vajaduse otsustab Keskkonnaamet, kui põhjavett võetakse põhjaveekihist üle 500 m³ ööpäevas põhjavee ümberjuhtimise eesmärgil. Palume anda esmane hinnang, millises koguses ja millise perioodi jooksul toimub põhjavee ümberjuhtimine.

- 14) LS ja programmi alaptk-s 5.5.1 on kirjeldatud, et TEJ võimalike alade läheduses paikneb mitmeid pinnaveekogumeid (Kunda_3 veekogum, Purtse_2 veekogum). Keskkonnaamet täiendab, et mõlema veekogumi keemiline seisund on hinnatud 2024. a halvaks³, mistõttu on ka koondseisund mõlemal veekogumil halb. Kunda_3 veekogumil on keemilist seiret tehtud aastatel 2021 ja 2024 (ainult raskmetallid vees) ning halva keemilise seisundi näitajatenäimetatud benso(a)püreen vees (2021), PBDE elustikus (2021) ja Hg elustikus (2021). Purtse_2 veekogumi halba keemilist seisundit põhjustatavate näitajatenäimetatud benso(a)püreen, tributüültina, tsüpermetriin ja nikkel vees ning antratseen, benso(a)püreen ja benso(k)fluoranteen settes, varasemast diklorometaan vees (2012), PBDE elustikus (2018), Hg elustikus (2019).⁴ LS ja programmi lk-l 68 on kirjas, et kuuest asukohaalternatiivist viis asuvad mererannal või selle vahetus läheduses, mistõttu jõuavad potentsiaalselt mõjutada saavad pinnaveed otse merre. Samuti on võimalus mereäärsetes asukohtades juhtida vesi otse merre. Oluliseks erandiks on AA-mets ala, millelt kogunev vesi juhitakse Varbe peakraavi (VEE1071100) kaudu Kohtla jõkke (VEE1070700), kust see jõuab edasi Purtse jõkke (VEE1068200), mõjutades seega Purtse_2 pinnaveekogumit.

VeeS § 32 lg 1 kohaselt on pinnavee kaitse eesmärk pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund. Pinnaveekogumite ökoloogilise ja keemilise seisundi halvenemist tuleb vältida (VeeS § 33 lg 1). Eelnevalt tulenevalt teeme ettepaneku anda hinnang, kas põhjavee ümberjuhtimise (miskaudu võivad pinnaveekogudesse jõuda sõltuvalt mõjutatud põhjaveekihist sulfaadid, fenoolid, naftasaadused, baarium, arseen (lk 61)) ja sademevee pinnaveekogusse juhtimise tulemusena võib halveneda Purtse_2 veekogumi keemiline seisund ning kas võib ohtu sattuda pinnaveekogumite (eelkõige Purtse_2 veekogumi) hea seisundi saavutamine.

- 15) LS ja programmi alaptk-s 5.6.5 on kirjas, et planeeringualaga piirnev mereala kuulub osaliselt Eesti põhjaranniku rannikuveekogumite hulka, mille ökoloogiline seisund on hinnatud valdavalt heaks kuni keskpäraseks.

Keskkonnaamet palub alaptk-s 5.6.5 täpsustada, et kõik TEJ asukohaalternatiivid paiknevad merealal, mis kuulub Narva-Kunda lahe rannikuveekogumisse (veekogumi kood EE_1). 2024. a pinnaveekogumite seisundiinfo⁵ kohaselt hinnati Narva-Kunda lahe rannikuveekogumi ökoloogiline seisund kesiseks, põhjuseks on eutrofeerumine ja looduslik põhjus. Rannikuveekogumi keemiline seisund on hinnatud 2024. a halvaks, põhjusena on nimetatud elavhõbeda (Hg) sisaldus kalas. Seetõttu on ka Narva-Kunda lahe rannikuveekogumi koondseisund halb. Seetõttu ei saa Keskkonnaamet nõustuda LS ja programmi alaptk-s 5.6.5 toodud väitega (lk 73), mille kohaselt on piirkonna rannikuveekogumite keemiline seisund valdavalt hea.

- 16) Märkime, et kui TEJ asukohaalternatiiv seda võimaldab, siis pumbatakse ehituse ajal tekkivast süvendist põhjavett otse merre. Arvestades LS ja programmi alaptk-s 5.5.2 toodut,

³ [Pinnaveekogumite seisundiinfo | Keskkonnaportaal](#)

⁴ [Pinnaveekogumite seisundiinfo | Keskkonnaportaal](#)

⁵ [Pinnaveekogumite seisundiinfo | Keskkonnaportaal](#)

võib ehitusaegne süvendist põhjavee väljajuhtimise vajadus mõjutada suublasts olevate veekogumite vee kvaliteeti, kuna põhjavesi võib sisaldada kõrgeenenud sulfaadi, raua või raskmetallide kontsentratsioone. Võttes siinjuures arvesse Narva-Kunda lahe rannikuveekogumi halva keemilise seisundi ning seda põhjustava raskmetalli (Hg) sisalduse kalades, tuleb KSH käigus hinnata, kuidas võib põhjavee merre ümberjuhtimine mõjutada suublasts oleva rannikuveekogumi seisundit. Samuti palume hinnata, kas tegevuse käigus võib ohtu sattuda Narva-Kunda lahe rannikuveekogumi hea seisundi saavutamisele.

- 17) LS ja programmi lk 74 on kirjas, et planeeritavas KSH-s ei kavandata merevee kvaliteedi muutuse analüüsi, arvestades vaid asjaoluga, et merre juhitavasse jahutusvette ei lisandu täiendavaid saasteaineid. Keskkonnaamet palub alaptk-i 5.6.5 täiendada ning teostada siiski merevee kvaliteedi muutuste analüüs. Jahutusvee merre juhtimisega kaasnev soojuskoormus võib aidata kaasa mereala eutrofeerumisele. Ümbritsevast mereveest soojema jahutusvee merre juhtimisega pikeneb fütoplanktoni kasvuperiood, suureneb fütoplanktoni hapnikutarve ja suurenenud fütoplanktoni biomassi lagunemisega väheneb põhjakihtides lahustunud hapniku sisaldus. Vähenenud hapnikusisaldus ja hapnikupuudus põhjakihis põhjustab põhjasettes olevate toitainete muutumist aktiivseks ja settest veekihti lahustumist, st sisekoormuse kasvu, mis omakorda kiirendab eutrofeerumist. Lisaks tuleb merevee kvaliteeti mõjutatavate tegevustena arvestada põhjavee ümberjuhtimist merre, meres tehtavaid süvendustöid (jahutusvee torustiku kaevendi rajamine) ja võimalikke kaadamisi (torustiku kaevendist eemaldatud materjali kaadamine merre, võimalik rannajoone lähedal toimuv mereala täitmine) ning nendega kaasnevaid mõjusid (sh settest vabanevaid saaste- ja toitaineid ja nende hajumist veesambas) (vt lisaks selgitusi alljärgnevalt).
- 18) Segadust tekitab asjaolu, et LS ja programmi alaptk-s 5.6.5 (lk 74) on kirjas, et: „Planeeritavas KSH-s ei kavandata merevee kvaliteedi muutuse analüüsi, kuna sisendinfo kohaselt ei lisata väljuvasse jahutusvette aineid, st kasutatakse merevett, mis läbib tehnoloogilise protsessi, saades juurde vaid soojusenergiat“, kuid alaptk-s 5.6.8.2 (lk 84) on kirjas, et: „Kui merre juhitav jahutusvesi sisaldab ümbritsevast merest kõrgema kontsentratsiooniga toitaineid (lämmastiku- ja fosforühendid) ja/või orgaanilist heljumit, siis on oodatav toitelisuse kasv väljalasu piirkonnas“. Palume selgitada ja ühtlustada LS ja programmis, kas jahutusvette lisandub tehnoloogilises protsessis täiendavaid saasteaineid (sh toitaineid). Kui jahutusvesi sisaldab ümbritsevast merekeskkonnast kõrgemas kontsentratsioonis saaste- ja toitaineid, tuleb täiendava saasteainete koormusega seotud mõjusid käsitleda samuti merevee kvaliteedi muutuste analüüsis.
- 19) Palume täiendada alaptk-i 5.6.8.2 – võimalikes jahutusvee torustike trassides, kus tuleb süvendada merepõhja, tuleb kavandada merepõhjasetete proovide võtmine vastavalt HELCOM süvendamise ja kaadamise 2024. aasta juhendile⁶. Proovides tuleb analüüsida nii ohtlike ainete (sh raskmetallide) kui ka toitainete (üldlämmastik, üldfosfor) sisaldust. Kui põhjasete proovid näitavad sette reostatust, siis merepõhja elustikule ja elupaikadele mõju vähendamiseks tuleb kavandada täiendavaid meetmeid või kaaluda merre kaadamise asemel teisi sette käitlemise meetodeid. Lisaks on oluline hinnata, kui suur osa setetes akumuliseerunud fosforist on potentsiaalselt mobiilne ja mis on selle mõju merepõhja elustikule ja laiemale Läänemere keskkonnaseisundile. Seetõttu ei ole setete analüüsi tulemused sisendiks vaid ainult merepõhja elustikule avalduva mõju hindamiseks, vaid ka merevee kvaliteedi muutuste hindamisel (vt eelnevat p-i 7). VeeS kohaselt ei tohi kavandatava tegevusega kahjustada või muuta halvemaks Eesti mereala seisundit. Mereala

⁶ HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea, 2024. Kättesaadav: [HELCOM Guidelines for Management of Dredged Material at Sea – HELCOM](#)

seisundi hindamisel tuleb arvestada Eesti merestrateegiaga ning selle kohta kättesaadava andmestikuga⁷.

Kuigi merepõhja setete proovide võtmine ei ole praeguses etapis vajalik, palume sellega edaspidi arvestada ja vajadusel LS ja programmis ka ära märkida, et proovide võtmine on vajalik REP 2. etapis (nagu on märgitud merepõhja elustiku ja elupaikade kohapealse detailse uuringu osas).

- 20) Lisaks võib merepõhja elustikule ja elupaikadele mõju avaldada mereäärses asukohaalternatiivis ehitusaegsest süvendist merre ümberjuhitav põhjavesi ning selles sisalduvad saastenahtajad. Palume LS ja programmis ka seda teemat avada.
- 21) LS ja programmi alaptk-s 5.6.8.2 on lk 84 (Temperatuur) kirjeldatud, millised võimalikud muutused merepõhja elustikule võivad kaasneda ümbritsevast mereveest soojema jahutusvee merre juhtimisega. Mh on kirjas, et temperatuuri tõusu täiendavad mõjud võivad olla seotud merepõhja setete keemiliste protsesside muutustega. Märgime, et kuna jahutusvesi on soe ja seetõttu kergem ümbritsevast mereveest, mõjutab jahutusvee termiline koormus peamiselt merevee pindmist kihti ning sõltuvalt väljalaskme kohas olevast mere sügavusest ei pruugi mõju ulatuda veesamba alumiste kihtideni. Palume analüüsida, kui sügavale veesambas võib jõuda jahutustee merre juhtimisega kaasnev termiline mõju.
- 22) Palume alaptki 5.6 lisada ka jahutusvee mõju jäätekkele ning seeläbi kalastikule ja merepõhjaelustikule.
- 23) LS ja programmi alaptk-s 5.9 (lk 89) viimases lõigus esineb tehniline viga „Tõrge! Ei leia viiteallikat“, palume parandada.
- 24) LS ja programmi alaptk-s 5.9.1 (lk 92) nimetatakse andmebaasi KOTKAS. Täpsustame, et KOTKAS on keskkonnaotsuste infosüsteem.
- 25) LS ja programmi ptk-s 5.10 (lk 95) viidatakse viitenumbri 128 all õhusaasteainete vähendamise riikliku programmi 2020–2030 lisa II hajuvuskaartidele, kuid joonealuses viites ei ole viitenumbrile 128 vastavat viidet toodud (viite koht on jäänud tühjaks). Lk 96 ja 97 alguses kasutatakse lühendit ÕVP, mida ei ole lk 6 kasutatud lühendite loetelus ega ptk 5.10 eelnevas tekstis ära toodud. Palume korrektsuse huvides lisada (tegemist on Teatavate õhusaasteainete heitkoguste vähendamise riikliku programmiga aastateks 2020–2030). Lk 96 joonise 20 pealkirjas viidatakse samale programmile viitenumbriga 129. Samale programmile viidatakse ka lk 97 joonise 21 pealkirjas, kusjuures viide ei ole korrektne. Numbrikombinatsioonis 2020130 peab 2020 olema aastaarv ja 130 ülaindeks (viitenumber). Iseasi, kas peaks ühele ja samale allikale mitu korda viitama. Palume üle vaadata ja korrastada.
- 26) LS ja programmi ptk-s 5.10 (lk 96 ja lk 99) esineb lühend LOÜ, mille seletust ei ole toodud. Tegemist on mittemetaansete lenduvate orgaaniliste ühenditega. Lühendi tähendus tuleks lahti kirjutada, nt lühendite all.
- 27) LS ja programmi ptk 5.11.1 (lk 102) on kirjutatud: „Rahvusvahelise Tuumaenergiaagentuuri (IAEA) juhiste järgi tuleb tuumaseadmete asukohahindamisel käsitleda muu hulgas tuult, sademeid, lund ja jääd, õhu- ja veetemperatuuri, niiskust, tormiaju ning nende usutavaid kombinatsioone.“

⁷ [Eesti merestrateegia | Kliimaministeerium](#)

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et termin „tuumaseade“ ei ole antud kontekstis korrektne. Mõeldud on tuumakäitist (nuclear facility). Sõnastust tuleb vastavalt parandada.

- 28) LS ja programmi ptk 5.11.2 (lk 104 esineb ülaviide kujul 140141. Mõeldud on eraldi allikaid 140 ja 141. Viide tuleb parandada kujule 140, 141 (ülaindeksid).
- 29) LS ja programmi ptk-s 5.11.2 (lk 105) on süsinikdioksiidi ekvivalent viies kohas esitatud kujul CO₂ekv. Peab olema CO₂ekv nagu leheküljel 104.
- 30) LS ja programmi ptk-s 5.11.2 (lk 105) kasutatakse lühendit LULUCF, mille tähendust ei ole selgitatud. Lühendi tähendus tuleks avada.
- 31) LS ja programmi ptk-s 5.12.1 lk 106 on kirjutatud: „Potentsiaalselt mõjutatava keskkonnana saame käsitleda piirkonda, kuhu tuumarajatises toimuva lekke korral võib radioaktiivne saaste levida.“

Keskkonnaamet märgib, et käesoleval ajal kasutatavad looduskeskkonna radioaktiivsuse mõõtmise seadmed on niivõrd tundlikud, et raskes reaktoriõnnetuses vabanenud saaste on mõne nädala möödudes tuvastatav ülemaailmselt. Seetõttu on ekslik arvata, et leidub kaugus, millest kaugemal õnnetuses vabanenud radionukliide ei ole võimalik tuvastada. Ka käesoleval ajal atmosfääris tuvastatav tseesium-137 on osaliselt pärit kuni 1980 aastani toimunud tuumarelva katsetustest, 1986. a toimunud Tšornobõli ja 2011. a Fukušima tuumajaama õnnetustest. Tähtis on, kui kaugele võib saaste levida olulisel määral. Olulisuse määrab eelkõige, kas on potentsiaalne vajadus kaitsemeetmete rakendamiseks. Lisaks on võimalik saadavat täiendavat kiirgusdoosi võrrelda vältimatult saadava loodusliku kiirgusdoosiga ning lõpuks võtta arvesse, et ka looduslikku doosi iseloomustab ajas loomulik muutlikkus, millega võrreldes ei ole teatud kaugusest alates õnnetuses vabanenud radionukliidide osakaal kiirgusdoosi kujunemisel selle väiksuse tõttu enam oluline.

Keskkonnaamet soovib sõnastada lause lõpp ümber kujule: „kuhu tuumarajatises toimuva lekke korral võib radioaktiivne saaste olulisel määral levida.“ Määratlust „olulisel määral“ selgitavad alaptk-i 5.12 järgnevad alapeatükid.

- 32) LS ja programmi ptk-s 5.12.1 (lk 106) on kirjutatud: „Võttes aluseks rahvusvahelise praktika, vaadeldakse piirkonda, mis ulatub 300 km kaugusele tuumarajatisel potentsiaalsest asukohast.“

Keskkonnaamet märgib, et viidatud (joonealune viide 144) töös Kuopion Energia OY, 2026 „Väikese moodulreaktori keskkonnamõju hindamise programm“ (Pienydinvoimalan ympäristövaikutusten arviointi) lähtuti Kuopio linna kaugkütteks kavandatavast kuni nelja väikereaktoriga tuumajaamast summaarse soojusvõimsusega kuni 150 MWth. Vastavalt skaleeriti ka hüpoteetilises raskes reaktoriõnnetuses vabaneda võiva radioaktiivse heite taset võrreldes Olkiluoto 3 reaktoriga soojusvõimsusega 4300 MWth (vähendati hüpoteetilise heite taset 100 TBq tseesium-137 heidet tasemeni 3,5 TBq). Viidatud töö eestikeelses kokkuvõttes on tabelis 1 lk 15 toodud ära ka raske õnnetuse korral kõige enam mõjutatava elanikerühma (imikud) eluaja jooksul (70 aastat) saadavad oodatavad kiirgusdoosid 100 TBq tseesium-137 heite korral kuni kauguseni 1000 km, mis on sobiv piiriülese mõju hindamisel. Ka suure reaktori (Olkiluoto) õnnetuse korral ei ületa õnnetuse hetkel imikueas olnud inimese õnnetusest põhjustatud 70 aasta jooksul saadav täiendav kiirgusdoos keskmist ühe aasta jooksul (loodus- ja meditsiini kiiritusest) saadavat kiirgusdoosi kui inimene elab õnnetuspaigast kaugemal kui 50 km. REP on mõeldud kahe BWRX-300 reaktoriga tuumaelektrijaama asukoha valikuks ja planeerimiseks. Reaktorite summaarne

soojusvõimsus 2x870 ehk 1740 MWth on üle kümne korra suurem kui Kuopio kavandataval jaamal, kuid üle kahe korra väiksem kui ühel Olkiluoto reaktoril.

Vaatlusalust piirkonda 300 km tuumajaamast võib eeltoodust lähtudes ka Eestis kavandatava jaama korral lugeda konservatiivseks lähenemiseks, kuid „rahvusvahelisele praktikale“ viitamise asemel võiks Keskkonnaameti arvates viidata konkreetsemalt Kuopion Energia OY, 2026 töö peatükis 5.3.1 summeeritud Soome Loviisa tuumajaama ja Olkiluoto tuumajaama kasutusaja pikendamise ja soojusvõimsuse suurendamise KMH aruannete järeldustele.

- 33) LS ja programmi ptk 5.12.3 (lk 108) on kirjutatud: „Töö teostamiseks vajab hindamisrühm sisendina õnnetusjuhtumitele ja tavaolukorras esinevatele leketele vastavat allikaliiget (ing. k source term). Allikaliige kirjeldab, millised on lekke tulemusena keskkonda sattuvad radioaktiivsed elemendid, mis on nende kogused (aktiivsused) ja lekkimise kiirused ning kui kaua leke kestab.“

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et loetelu ei ole ammendav. Allikaliige ja heiteparameetrid tuleb määrata stsenaariumipõhiselt, arvestades muuhulgas heite teed ja kõrgust ning filtrite ja tõkestussüsteemide toimimist, kuna need tingimused mõjutavad oluliselt saaste levikut ja sadestumist (vt IAEA SSG 2 (Rev. 1) „Deterministic Safety Analysis for Nuclear Power Plants“, 2019⁸ ja IAEA GSG 10 „Prospective Radiological Environmental Impact Assessment for Facilities and Activities“, 2018⁹).

Lisaks, asukohavaliku aspektist tasub modelleerimisel võtta arvesse piirkonna ilmaolude ajalist ja ruumilist varieeruvust. Ühe võimalusena võib kaaluda kordusarvutusi pikemat perioodi hõlmavate esinduslike meteoroloogiliste andmejadadega, mis aitaksid muuta kandidaatade võrdluse usaldusväärsemaks. Metoodika ja lähteandmete valikul saab juhinduda IAEA SSG 92 „Investigation of Site Characteristics and Evaluation of Radiation Risks to the Public and the Environment in Site Evaluation for Nuclear Installations“, 2025 punktidest 3.43, 3.59 ja 4.42.

- 34) LS ja programmi ptk 5.12.3 (lk 108) on kirjutatud: „Õnnetusjuhtumi allikaliige vastab hüpoteetilisele olukorrale, kus toimub raske õnnetus ja radioaktiivsed ained pääsevad keskkonda gaaside ning aerosoolidena tuumaelektrijaama korstna kaudu.“

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et seni toimunud raskete reaktoriõnnetuste korral ei ole leke toimunud põhiliselt tuumaelektrijaama korstna kaudu. Korstna kaudu toimuv heide võib olla üks modelleerimisstsenaarium, kuid iga kasutatava stsenaariumi valik ja esinduslikkus tuleb põhjendada. Põhjendus peab näitama, milliseid õnnetusjadasid, heiteid ja tõkestussüsteemide seisundeid stsenaarium esindab ning kas see katab konservatiivselt võimalikud tagajärjed. Üksnes korstnastsenaariumist piisab seega ainult juhul, kui on tõendatud, et see katab ka maapinna- või hoonekõrguse ja filtratsiooni mittetoimimisega seotud mõjud; vastasel juhul tuleb neid käsitleda eraldi. Sellist süstemaatilist ja põhjendatud stsenaariumivalikut toetavad WENRA juhendi „Practical Elimination Applied to New NPP Designs – Key Elements and Expectations“¹⁰ peatükid 2-3 ning IAEA SSG 2 (Rev. 1) ja GSG 10.

⁸ Kättesaadav: www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/PUB1851_web.pdf

⁹ Kättesaadav: [PUB1819_book.indb](#)

¹⁰ Kättesaadav: [Microsoft Word - Practical Elimination Applied to New NPP designs - Key Elements and Expectations - for issue](#)

- 35) LS ja programmi alaptk 5.12.3 (lk 108) on modelleerimise väljundina välja toodud kiirgusdooside hindamine ja sellest lähtudes alade ulatuse hindamine, kus tuleb avariolukorras kaaluda kiireloomulisi kaitsemeetmeid.

Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et modelleerimise alusel määratakse ka alad, kus kaitsemeetmeid ei kaaluta, vaid neid tuleb rakendada ennetavalt, enne lekke tekkimist, kui avariolukorra areng peatsele lekke tekkimisele viitab.

- 36) LS ja programmi ptk 5.12.3.1 (lk 108) on välja toodud, et modelleerimine viiakse läbi tarkvaraga JRODOS. Sama alapeatüki teises lõigus lk 109 on öeldud, et kaugustel 100+ km kasutatakse tarkvara SILAM.

Keskkonnaameti arvates võiks ühe konkreetse tarkvara nimetamisele lisada „või samaväärse rahvusvaheliselt laialdaselt kasutatava tarkvaraga“. Kuna kiirgusvaldkonna pädev asutus peab modelleerimise tulemusi hindama, siis mitme erineva tarkvara aktsepteerimine on otstarbekas. Peatüki esimeses lauses esineb nähtavasti tõlke käigus tekkinud trükiviga. Lagrangiani asemel peab olema Lagrange'i.

- 37) LS ja programmi alaptk 5.13 esimeses lõigus (lk 109) on kirjutatud: „Elektromagnetvälja mõju sõltub peamiselt elektromagnetvälja tugevusest, kiirgusallika kaugusest ja ekspositsioonist.“

Keskkonnaamet soovib sõna „kiirgusallika“ asendada sõnadega „elektromagnetvälja allika“, et vältida võimalikku segiminekut ioniseeriva kiirguse allikatega.

- 38) LS ja programmi alaptk-s 5.15.3.5 on tabelis 11 esitatud võimalik mõju Toolse loodusalale. Tabel tuleb üle vaadata, parandada ning täiendada.

Elupaigatüübi veealused liivamadalaad (1110) juures on toodud järeldus, et elupaigatüübile väikesaared ning laiud pole mõju ette näha. Samas, järeldust elupaigatüübi veealused liivamadalaad (1110) osas pole tehtud – tabelis on võimaliku mõju veerus seevastu toodud: „pole elupaigatüübile väikesaared ning laiud mõju ette näha“.

Sama tabeli elupaigatüübi laiad madalaad lahed (1160) osas on järeldatud: „Toolse loodusalal ja kavandatavate ehitiste eeldatavas mõjualas nimetatud liikide elupaigad või leiukohad puuduvad. Mõju ei avaldu.“ Pole selge, millistele liikidele või leiukohtadele viidatakse, samas on mõju elupaigatüübile laiad madalaad lahed (1160) jäetud käsitlemata.

Sama tabeli elupaigatüübi laiad püsitaimestuga kivirannad (1220) osas on järeldatud: „Toolse loodusalal ja kavandatavate ehitiste eeldatavas mõjualas nimetatud liikide elupaigad või leiukohad puuduvad. Mõju ei avaldu.“ Pole selge, millistele liikidele või leiukohtadele viidatakse, samas on mõju elupaigatüübile püsitaimestuga kivirannad (1220) jäetud käsitlemata.

- 39) LS ja programmi alaptk 5.15.3.6: Tabelis 12 (mõju Toolse linnuala kaitse-eesmärkidele) on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*) osas järeldatud: „Toolse linnualal ja planeeringualal puuduvad nii registreeritud elupaigad kui ka vaatlusandmed soopardi kohta. Mõju ei avaldu.“ Selgitama peab, kas andmete puudumine registris tähendab liigi tegelikku puudumist looduses või on tegu puudulike inventeerimisandmetega. Kui andmed registris on puudulikud või ebausaldusväärsed, siis ei saa andmete puudumisele viidates ebasoodsat mõju liigile välistada.

40) LS ja programmi alaptk-s 5.16 (kaitstavad loodusobjektid on käsitletud kaitsealasid ja kaitsealused üksikobjekte, kuid tähelepanuta on jäetud püsielupaigad ja hoiualad. LS ja programmi tuleb täiendada.

41) LS ja programmi alaptk 5.17.4 (lk 137) on kirjutatud: „Siiski on rannikulähedal paiknevad alad ilmselt tuulised, mis piirab nende sobilikkust nahkhiirte toitumisalana.“, mis ei ole päris korrektne.

Selgitame, et nahkhiired kasutavad rannikualasid toitumisaladena päris tihti ja rohkelt, seda tõestavad mereäärsetes kohtades olevad piiritletud elupaigad erinevates Eesti piirkondades, lisaks lendavad käsitiivalised rännates üle suurte veepeeglite, ning ka toituvad seal.

42) LS ja programmi alaptk-s 5.17.5.1 (I kaitsekategooria liigid ja elupaigad) on viidatud Simunamäe külas asuvale merikotka (*Haliaeetus albicilla*) KLO9128564 elupaigale. Tegelikult on koodiga KLO9128564 Eesti looduse infosüsteemis registreeritud kodukaku (*Strix aluco*) leiukoht. Madala alternatiiviga kattub ja piirneb Malla alternatiiviga merikotka (*Haliaeetus albicilla*) leiukoht EELIS koodiga KLO9127695 ja Kunda merikotka püsielupaik EELIS koodiga KLO3001739. Lisaks on LS ja programmis käsitlemata Letipea merikotka püsielupaik (EELIS kood KLO3002715), Mahu merikotka püsielupaik (EELIS kood KLO3002020), Varja merikotka püsielupaik (EELIS kood KLO3003114). Nendes püsielupaikades kehtib looduskaitseaduses (LKS) sätestatud kaitsekord (LKS § 50). Püsielupaigas on kaitsekorra tulenevalt keelatud muuhulgas majandustegevus, ehitiste püstitamine, jm. Lisaks on merikotka püsielupaigas keelatud inimeste viibimine 15. märtsist 31. augustini. LS ja programmi tuleb parandada ning täiendada.

43) LS ja programmi alaptk-s 5.20 on käsitletud kumulatiivsete mõju hindamise osa. Seejuures on käsitletud EELIS-es registreeritud kaitsealuste liikide elupaiku ja kasvukohti, rohevõrgustikku ning planeeringualale jäävaid Natura elupaigatüüpe. LS ja programmis on järeldatud, et teiste aspektide osas pole kumulatiivset mõju ette näha, kuid kui see mõjude hindamise käigus ilmneb, siis käsitletakse teemat mõjude hindamise aruandes.

Märgime, et LS ja programmis esitatud järeldus on ennatlik. Millised mõjud võivad kumuleeruda ning millised tegevused ja aspektid on seejuures olulised, selguvad REP-i ja KSH koostamise käigus (nt mõju kaitstavatele loodusobjektidele, veekeskkonnale, inimestele jne). Palume LS ja programmi korrigeerida.

44) Mis puudutab LS ja programmi alaptk-i 5.20, siis siinjuures märgime, et REP-i ja selle KSH käigus tuleb mh arvesse võtta, et tuumaelektrijaama kuue kandidaatala suhtelises läheduses on ka tuuleenergia arendamiseks sobivad alad ning ka planeeritav Haljala-Kukruse uus maanteetrass. See tähendab, et lindude (eriti suurte röövlindude) suhtes on vajalik anda ka eksperthinnang, mis hindab nende ja ka muude suurte arendusprojektide ja tuumajaama ehitamise ja kasutamise kumulatiivset mõju kaitsealustele, eelkõige liikuvatele liikidele.

45) LS ja programmi alaptk-s 5.20 on ka kirjutatud, et: „Ennekõike on põhimõtteks, et lõplik KSH aruanne peab arvestama kõigi nende arendustegevuste raames teostatud samal ajal ajahetkel avalikult kättesaadavate uuringute ja mõjuhindamiste tulemustega, mille puhul olulist kumulatiivset mõju ei saa välistada.“

Märgime, et kahtlemata tuleb kumulatiivsete mõjude hindamisel arvestada teiste kavade või arendusprojektide mõjusid käsitlevate uuringute ja mõjuhindamiste tulemustega, kuid printsibiis ei tohi automaatselt jätta kõrvale ka mõjutegureid, mis jäävad loastamise, seega uuringute ja mõjuhindamiste skoopest välja.

- 46) LS ja programmi alaptk-s 6.2 on esitatud mõjude strateegilise hindamise eksperdirühma koosseis. Märkime, et riigihanke dokumentides oli ette nähtud näiteks linnustiku ekspertarvamuse koostamise meeskonna (kokku neli eksperti), Natura ekspertarvamuse eksperdi, roomajate eksperdi, kahepaiksete eksperdi jt ekspertide kaasamine, kusjuures üks meeskonnaliige võis täita rohkem kui kahte rolli.

LS-i ja programmi tabeli 20 kohaselt on Natura hindamiseks ning kaitstavatele loodusobjektidele, linnustikule, roomajatele ja kahepaiksetele ning mere-elustikule avalduva mõju hindamiseks kavas kaasata üks ekspert, kelle ülesandeks on hinnata kõiki eelnimetatud valdkondi.

Leiame, et tegemist on ühe eksperdi jaoks väga mahuka ja eri valdkondi hõlmava tööülesandega. Palume LS ja programmi üle vaadata, et oleks tagatud kõigi eelnimetatud valdkondade asjakohane ja piisavalt põhjalik käsitus ning selleks vajalik pädevus. Antud juhul on LS-is ja programmis näiteks kaitstavate loodusobjektide ja neile avalduva mõju käsitus puudulik – osa objekte on üldse käsitlemata ja osa mõjusid hindamata. Kui REP-i asukoha eelvaliku ja selle KSH I etapi käigus on kavas tellida täiendavaid eksperthinnanguid väljastpoolt kaasatud eksperdirühma, palume see LS-is ja programmis välja tuua, täpsustades seejuures, millistes valdkondades ja kellelt eksperthinnanguid kavandatakse tellida.

- 47) LS ja programmi alaptk-s 6.3 on kirjutatud: „Erialgsete kandidaatalade võrdlemise etapis toovad eksperdid muuhulgas välja olukorrad, kus mingi kandidaatala elluviimisega võib kaasneda oluline negatiivne mõju, mida ei ole võimalik leevendada.“

Palume selguse huvides teksti täpsustada. Kas mõeldud on olukordi, kus juba REP-i asukoha eelvaliku etapis on võimalik järeldada, et teatavaid mõjusid ei ole võimalik leevendada ning REP-i detailse lahenduse etapis tehtav täpsem mõju hindamine ja selle käigus tehtavad uuringud ei muudaks vastavat järeldust.

- 48) LS ja programmi lisa „Võrdluskriteeriumite tabel“ puudub tuumaohutusega seonduv kriteeriumigrupp, kuhu peaksid kuuluma radionukliidide leviku modelleerimise andmed õhu ja vee kaudu ning sellega seonduvad nõuded hädaolukorra lahendamise plaanile, selle teostatavusele (IAEA SSG-35 Annex I, lk 48-49).

- 49) LS ja programmi lisa „Võrdluskriteeriumite tabel“, p 7 kriteerium „Keskkonnakaitse“, „Natura 2000 võrgustiku alad (loodusalad, linnualad)“: Palume tabel üle vaadata.

Nt tabelis on kirjas, et: „Kui Natura eelhindamise ja asjakohase hindamisega ei ole võimalik Natura 2000 aladele mõjusid välistada, ei ole võimalik käesoleva planeeringu menetluses detailse lahenduse koostamisest loobuda.“, mis on antud juhul üleliigne. Käesoleva REP-i koostamisel on kavas läbida ka detailse lahenduse etapp ning selle raames tuleb mõjude hindamisega jätkata, sh Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele.

Tabelis tuleks ka märkida, et välistada tuleb ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku alade kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele, mitte jätta abstraktselt „ebasoodne (oluline negatiivne) mõju tuleb välistada kõikide alade ja trassialternatiivide puhul.“

„Metoodika.“ all on kirjeldatud Natura hindamise põhimõtteid. Palume tabelis esitada ka metoodika. Tabel on selles osas jäänud poolikuks (tabelis on üksnes märge „GIS analüüs ja“).

„Erandi rakendamise korral tuleb töötada välja meetmete kava, millega hüvitatakse projekti või kavaga kaasnev kahju loodusele ning tagatakse Narva 2000 võrgustiku üldine sidusus.“ kohta selgitame, et „kahju loodusele“ on väga üldsõnaline. Asjakohasel juhul ei ole tegemist üldise keskkonnakahju hüvitamisega, vaid Natura 2000 võrgustiku sidususe tagamiseks vajalike hüvitusmeetmetega. Tabelis tuleks täpsustada ka seda, millises REP-i etapis saab asjakohasel juhul kaaluda Natura erandi kohaldamist.

- 50) LS ja programmi lisa „Võrdluskriteeriumite tabel“, p 7 kriteerium „Keskkonnakaitse“, „Kaitstavad loodusobjektid (sh projekteeritavad).“: Tabel tuleb üle vaadata ja täiendada.

Tabelis on kirjutatud: „Kaitstavad loodusobjektid (sh projekteeritavad). Eelistatud on kandidaatala ja trassikoridor, mis avaldavad kõige vähem mõju kaitstavatele loodusobjektidele.“ Märkime, et nt kaitsealade korral peab hindama, kas kavandatav tegevus on kooskõlas alade kaitse-eesmärkidega või mitte. Kui kavandatav tegevus kahjustab kaitse-eesmärke või kaitstava loodusobjekti seisund halveneb, siis ei saa tegevust lubada, mitte valida väiksema mõju põhjal.

„Metoodika.“ all järgneb kirjeldus LKS tõlgendustest rajatiste lubamise kohta kaitsealade sihtkaitse- ja piiranguvööndis. Märkime, et kirjeldus tegevuste lubatavuse kohta ei ole kandidaatalade vahel valimise metoodika. Kui mõeldakse, et alternatiivide võrdluses võetakse arvesse ka rajatiste püstitamise võimalust LKS ja kaitse-eeskirjade kontekstis, siis sel juhul tuleb sõnastust korrigeerida.

Ühtlasi täpsustame, et mitte igal juhul ei saa eeldada, et kaitseala piiranguvööndis saab tingimusliku nõusoleku (tabelis: „Tegevused kaitstava loodusobjekti piiranguvööndis on lubatud kaitse-eeskirja tingimuste kohaselt ja kaitseala valitseja nõusolekul“), tegevusest võidakse ka keelduda, kui sellega kaasneb kaitse-eesmärkide või ala seisundi kahjustamine.

Tabelis on ka toodud: „Siiski võib esineda juhuseid, kui kaitse-eeskirjaga on antud põhimõtteline võimalus sihtkaitsevööndisse näiteks tehnovõrke rajada (juhul kui see ei kahjusta ala kaitse-eesmärke).“ Selgitame, et LKS § 30 lg 4 p 6 kohaselt võib kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, sihtkaitsevööndis kaitse-eeskirjaga lubada:

6) tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu, kaitseala või riigikaitse tarbeks ja olemasolevate ehitiste hooldustöid.

Seega, kui tuumaelektrijaam ei asu kaitsealal, pole (eeldusel, et vastav säte on kaitseala kaitse-eeskirjas sees) võimalik selle tarbeks ka tehnovõrgu rajatist kaitsealale ehitada. Lisaks, see on LKS kohane võimalus, aga nt Letipea maastikukaitseala või Toolse looduskaitseala kaitse-eeskiri sihtkaitsevööndisse tehnovõrgu rajatise võimalust üldse ette ei näe.

Lause: „Alternatiivide võrdlemisel ja mõju hindamisel arvestatakse I ja II kategooria kaitsealuseid liike aluskriteeriumina ja III kategooria kaitsealuseid liike võrdluskriteeriumina.“ Kuna võrreldakse kaitstavaid loodusobjekte, mille hulka kuuluvad ka siseriiklikud kaitsealad, kus kaitse-eesmärkideks ei ole üksnes liigid, vaid ka nt maastikulised vm väärtused, tuleb metoodika kirjeldust täiendada, et alternatiivide võrdlemisel võtta arvesse ka muid väärtusi.

Lause „Projekteeritavaid kaitstavaid loodusobjekte käsitletakse võrdluskriteeriumina, sest pole teada, kas objekt/ala kunagi kaitse alla võetakse“. Soovitame hindamisega alustades küsida Keskkonnaametist ajakohane info projekteeritavate alade kaitse alla võtmise menetluste kohta.

- 51) LS ja programmi lisa „Võrdluskriteeriumite tabel“, p 7 kriteerium „Keskkonnakaitse“, „Linnustik“: Märgime, et tabelis on mõjuna toodud ehitusaegsed häiringud, kuid lisada ka ehitusaegsed ja kasutamise/käitamisega seotud häiringud.
- 52) LS ja programmi lisa „Võrdluskriteeriumite tabel“, p 7 kriteerium „Keskkonnakaitse“, „Elupaigatüübid väljaspool Natura alasid ja vääriselupaigad“: Sarnaselt käesoleva kirja eelmistes punktides esitatuga palume ka siin hindamismetoodika osa üle vaadata ja täiendada. Palume täpsustada, kuidas mõju hindama hakatakse ning milliseid alusandmeid selleks kasutatakse.
- 53) LS ja programmi lisa „Veevarustuse ja kanalisatsiooni osa eskiisi lähteülesanne“ ei mainita tuumajaama jahutusvee vajadust ega jahutusvee trasse, samas kui LS ja programmi ptk-s 2 lk 10 on mainitud, et: „visandatakse võimalikud trassikoridorid jaama toimimiseks vajalikule taristule (õhuliinid, jahutusveetrassid, juurdepääsuteed)“. Palume üle vaadata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Irma Pakkonen 5683 1311 (keskkonnakorraldus)
irma.pakkonen@keskkonnaamet.ee

Alar Polt 5303 5703 (kiirgus)
alar.polt@keskkonnaamet.ee

Silja Jakobi 5341 0707 (vesi)
silja.jakobi@keskkonnaamet.ee

Lauri Saapar 527 3872 (looduskasutus)
lauri.saapar@keskkonnaamet.ee

Triin Amos 5629 6403 (looduskaitse planeerimine)
triin.amos@keskkonnaamet.ee

Reelika Lumi 5646 3909 (loodushoid)
reelika.lumi@keskkonnaamet.ee